

In 2010 lagen de klemtonen van de museumwerking op:

- *het verder structureren en activeren van het verzamelbeleid*
- *investeren in conserveringsmaterialen en maatregelen nemen voor preventieve conservering van de collectie bij grote evenementen*
- *uitvoeren van diepgaand publieksonderzoek en verder uitbouwen van activiteiten naar doelgroepen*
- *verbeteren van de toegankelijkheid van de Salons voor Schone Kunsten*

De Stedelijke Musea Sint-Niklaas werden in januari door het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen ingedeeld als regionaal museum.

De Stedelijke Musea kloten in 2010 af op 21.912 bezoekers (een stijging van 1,7% tegenover 2009). Door een actief tentoonstellingsbeleid zit het bezoek aan de Salons voor Schone Kunsten opnieuw in de lift.

1. Beschrijving van de werking in 2010 volgens de vier basisfuncties van een museum

1.1. Verzamelen

1.1.1. Cartografie (collectie Mercatormuseum)

Het Mercatormuseum bezit een uitgebalanceerde collectie oude en moderne cartografie. Er is in de nabije toekomst geen onmiddellijke nood aan aanvullingen of afstotingen. De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas heeft wel een verzamelopdracht op cartografisch vlak en verwierf in 2010 een aantal regionale historische kaarten.

1.1.2. Stedelijk Kunstpatrimonium (collectie schilderkunst en grafiek)

De collecties werden verrijkt met de aankopen van:

- drie prenten van Hugo Besard
- de grafiekmap 'Harba Lori Fa' met 25 prenten van diverse kunstenaars
- een grafiekmap van Ronny Delrue
- een schilderij van Albert De Roover 'Zicht op de steenbakkerij'
- een portret van Pierre Van Havermaet.

Van de erfgenamen van Romain Malfliet ontving de stad de schenking van drie kunstwerken: een schilderij, koperplaat en ets waarop de heilige Nicolaas afgebeeld staat op de markt te Sint-Niklaas.

Het schilderij 'zoon van de schilder spelend met een trein' van Pericles Pantazis werd uitgeleend aan het Speelgoedmuseum van Mechelen.

Voor de expo 'Genk door schildersogen' op de site C-Mine in Genk werd het schilderij 'Moeras te Genk' van Jos De Mey uitgeleend.

Voor de tentoonstelling 'Bij Ensor op bezoek' in Mu.ZEE, Kunstmuseum aan zee te Oostende, werd het werk 'De schilder G. Vogels in het atelier' van James Ensor in bruikleen gegeven.

Om in het kader van het aankoopbeleid een beter inzicht te verkrijgen in de vraagprijzen, namen de musea een expertenabonnement op de website artprice.com (met alle veilingprijzen van beeldende kunst wereldwijd).

Buiten het opzet van het jaarprogramma 2010 organiseerden de musea een huldetentoonstelling 'Romain Malfliet' in de Sint-Nicolaaskerk te Sint-Niklaas. Voor de tentoonstelling werden een 12-tal grote etsen in bruikleen gegeven.

1.1.3. Collectie mens en lichaam

De verzameling bestaat uit gebruiksvoorwerpen die te maken hebben met het beroep van de kapper en met de verzorging van het lichaam en heel wat illustratie- en documentatiemateriaal.

In 2010 werden elf schenkingen aanvaard:

- Injectienaald (1ste helft 20ste eeuw) van een vroedvrouw uit Haasdonk
- Map met tijdschriften 'een cursus voor charme en schoonheid', jaren 1960, voor het museumarchief
- Enkele handboekjes over hygiëne
- Twee poederdozen en manicureset
- Een doos Sunlightzeep, jaren 1940
- Verschillende voorwerpen i.v.m. schoonheids- en haarverzorging
- Een geëmailleerde kamerpot en twee veldflessen 1ste helft 20ste eeuw
- Een antieke kappersstoel
- Een buikkorset, twee katoenen doekjes en pelerine (kraagmantel), 2e helft 19de eeuw
- Een spiegel met opschrift 'Geschonken door de kappersvereniging Waasland 1914'

1.1.4. Collectie Internationaal Exlibriscentrum

Het Internationaal Exlibriscentrum is opgericht in 1975, mede onder stimulans van Gerard Gaudaen. De collectie bevat ca. 160.000 exlibris met daarnaast nog een kleine bibliotheek, een archief en drukmateriaal.

Het Internationaal Exlibriscentrum verwierf 790 exlibrisen van 364 deelnemers uit 48 landen die werden ingezonden voor de Internationale Exlibriswedstrijd van 2011 (sluitingsdatum 1 november 2010).

Een reeks tijdschriften over drukwerk werd als scheking aanvaard.

Voor het Project Kultour 2010 in het thema 'liefde', dat in april plaatsvond in de Tentoonstellingszaal Zwijgershoek, werd een kleine selectie exlibrisen uit eigen bezit tentoongesteld. Stagiaire Ulrike De Donder (master grafiek Hogeschool Gent) selecteerde in opdracht van het exlibriscentrum de werken, maakte het tentoonstellingsplan op en verzorgde de vormgeving van de catalogus.

Voor de viering van de bevrijding van Sint-Niklaas door Poolse regimenten in Wereldoorlog II organiseerde het exlibriscentrum in mei 2010 een tentoonstelling in de expositieruimte van UNIZO te Sint-Niklaas. In twaalf lijsten werden 122 exlibrisen uit Polen getoond. Een wandelcatalogus werd ter beschikking gesteld.

Voor een tentoonstelling van de Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen (25 juni tot 26 september 2010) gaf het exlibriscentrum werken in bruikleen.

De voorbereiding van een tentoonstelling voor CC Oratoriënhof te Leuven werd aangevat.

Aan kunstenaressen Lies Van Gasse werd opdracht gegeven tot het ontwerpen van de Nieuwjaarskaart 2011 van het exlibriscentrum.

1.1.5. Collectie brei-atelier

De vzw Breimuseum is opgericht in 1991 met als doel het industrieel erfgoed van de breisector van de stad Sint-Niklaas te bewaren.

Het merendeel van deze collectie bestaat uit nog werkende machines (een veertigtal), van ca. 1910 tot 1995, een textiellabo en een confectieatelier.

Voor de computergestuurde breimachine CMS 330 van het merk Stoll werd bij de firma Recta uit Sint-Niklaas een floppydrive gekocht, om de desseins vlotter te kunnen programmeren.

Schenkeningen:

- Acht kledingstukken en twee sjaals van het merk Alain Manoukian, voor de breiafdeling van het museum
- Een aantal huishoudbreimachines
- Vier kousenbreimachines van de firma Roba uit Mariakerke (Gent)
- Een partij garens voor rondbreimachines van de firma Nanouk uit Ophasselt
- Een oude industriële naaimachine van de firma Kusé uit Sint-Niklaas

1.1.6. Collectie Boudelo (archeologica)

De verzameling Boudelo is een afgesloten collectie waarin niet meer verzameld of uitgebreid wordt.

1.1.7. Varia (volkskunde)

In dit geval is niet echt sprake van een coherente collectie maar eerder van sporadische schenkingen doorheen de 20ste eeuw.

Deze zwevende collectie heeft geen prioriteit.

Voor de verhaallijn 'mens en machine' / geschiedenis van de stad werden volgende schenkingen aanvaard:

- Hangklok, type reguleur, van de vroegere arbeiders van de weverij Peeters, geschonken naar aanleiding van een activiteit van Opdonder4.
- Vlag en trofee van de vroegere arbeiders van de weverij Peeters (vandaag SteM), eveneens geschonken naar aanleiding van Opdonder4.
- Medaille van de vroegere weverij Peeters, Van Haute & Duyver
- Diploma Textielarbeiderscentrale van België en een papieren reproductie van het schilderij 'De klok slaat vijf ure ...'
- Tijdschriften ABC (socialistisch weekblad), jaren '30 vorige eeuw, elf ingebonden boeken
- Twee comptometers Felt & Tarrant (mechanische voorloper van rekenmachine), type zoals gebruikt in de weverij Peeters
- Lintenmachine van de voormalige linten- en elastiekweverij Vermeire – Magis (Hospitaalstraat-Brugsken Sint-Niklaas)

De Stedelijke Musea kregen van de heer Gilbert De Wilde het aanbod van een collectie sier- en gebruiksvoorwerpen uit de 18de – 19de eeuw. De verzameling omvat meer dan 5.000 voorwerpen en werd in tijdelijke bewaring genomen in het archeologisch depot op de eerste verdieping van het SteM. Het aankoopdossier werd door de museumstaf grondig voorbereid (inventarisatie, opbouw argumentatie aankoop, beschrijving van de collectie, mogelijkheden tot publieksgebruik).

Er werden adviezen en schattingen opgevraagd bij:

- drie Nederlandse experts Kunst & Kitsch (de heren Beekhuizen, Akkerman en Estié)
- het toonaangevende Antwerpse veilinghuis Bernaerts (Patrick Bernaerts en kunsthistorica Astrid Holsters)

Tenslotte was er ook een grondig advies van de museumconsulente van de provincie Oost-Vlaanderen Mieke Van Doorselaer.

Het stadsbestuur deed een bod van 25.000 EUR op de totale collectie. De eigenaar besloot niet op dit bod in te gaan.

1.2. Behouden en beheren

Enkele restauraties op het kunstpatrimonium werden uitgevoerd.

Er gebeurde vooronderzoek voor de restauratie van een zeefdruk van Willy De Sauter.

Twee documenten van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas werden gerestaureerd.

Een aangekocht glasraam van Sander Wijnants, dat nu in de bibliotheek van Nieuwkerken is geplaatst, werd hersteld.

De archeologische collectie vlak glas van Boudelo werd verpakt en opgeborgen met museaal verantwoorde materialen. De collectie werd volledig gefotografeerd.

Voor het snijden van fixatie- en verpakkingsmaterialen werd een thermocutter aangekocht.

Voor het verpakken van prenten, foto's en andere voorwerpen werden zuurvrije dozen gekocht.

In het Internationaal Exlibriscentrum werden nieuwe verwervingen en losgekomen of beschadigde montages uit de collectie op zuurvrij museumkarton gemonteerd.

De objecten, uit de collectie opgediept voor tentoonstellingen of bruikleen, krijgen een zuurvrije montage vooraleer ze terug in de collectie geklasseerd worden.

Boeken of tijdschriften met een poreuze of fragiele kaft krijgen een doorzichtige beschermhoes van zuurvrij zijdepapier.

Twaalf extra legborden voor de collectierekken werden aangekocht.

Tijdens het evenement Huis van de Sint (12 november – 6 december: 22.000 bezoekers) werd de gelijkvloerse verdieping van de Salons voor Schone Kunsten geïntegreerd in het Sinterklaasverhaal. Bezoekers, jong en oud, konden kennismaken met de collectie schilderkunst 19de – 20e eeuw.

Volgende maatregelen werden genomen ter conservering en beveiliging van de kunstcollectie:

- De aankoop van 80 m stijlvolle messing palen en touwen als fysieke barrière voor de collectie
- De huur van een elektronische overschrijdingsbeveiliging
- De inzet van een externe bewakingsfirma tijdens de drukke weekends voor de beveiliging van de collectie
- De huur van drie bevochtigers bij het museumconsulentschap Oost-Vlaanderen
- Verzekering tegen alle risico's van de collectie tijdens de looptijd van het evenement

Vrijwilligers in het brei-atelier die werden ingezet voor behoud en beheer: Noë Vercauteren en Hugo Lybeert (onderhoud en op punt stellen van kousenbreimachines), Christa Vyt (grondstoffenbeheer), Michel Bruwiere (onderhoud en programmatie vlakbreimachines).

1.3. Wetenschappelijk onderzoek

De museumbibliotheek werd verrijkt door de aankoop van enkele naslagwerken en monografieën aansluitend bij een museumcollectie of in verband met museumbeheer. Nieuwe publicaties werden toegevoegd door schenking door andere museuminstellingen in het kader van publicatieruil. Alle aanwinsten werden geregistreerd via het programma Adlib Bibliotheek Plus.

De musea verlengden in 2010 onder meer volgende abonnementen op tijdschriften en lidmaatschappen van verenigingen:

- Association Française pour la Connaissance de l'Ex-Libris
- Contemporary International Ex-Librisartists
- Deutsche Exlibris-Gesellschaft
- De veilingcatalogi van Veilinghuis De Vuyst
- Familiares de Dunis vzw
- Gids Kunst in Vlaanderen
- Oesterreichisches Exlibris-Gesellschaft
- Schweizerischer Ex Libris Club
- The Bookplate Society
- Tijdschrift Exlibriswereld
- Umdruk: Zeitschrift für Druckgraphic und visuelle Kultur
- Vaktijdschrift Textiel Plus

- Vlaamse Museumvereniging
- VLA Krant –Vereniging Leraars Aardrijkskunde

Er werd archiefonderzoek en prospectie bij andere musea uitgevoerd met het oog op de realisatie van de tentoonstelling 'Arm maar proper. Historische blik op hygiëne en volksgezondheid'. Deze tijdelijke tentoonstelling, die liep van 5 september tot 31 oktober 2010, werd volledig in eigen beheer georganiseerd. De teksten bij de tentoonstelling werden ter beschikking gesteld van de leerkrachten technisch en beroepsonderwijs. Ook werd een lezing op zondagmorgen aan hetzelfde onderwerp gewijd.

In functie van de uitbouw van het geoloket 'Geschiedenis van de textielindustrie te Sint-Niklaas' werd er verder archiefonderzoek verricht. De databank wordt regelmatig aangevuld. Op basis van het historisch onderzoek wordt een 'textielwandeling' in de stadskern ontwikkeld, waarvoor een begeleidende brochure wordt voorbereid.

In de databank objecten van het Internationaal Exlibriscentrum werden 1.213 nieuwe records ingevoerd en 1.185 records gewijzigd.

In de boekendatabank werden in 2010 66 nieuwe records ingevoerd.

Meer dan 1.200 nieuwe fotoscans zijn gemaakt en opgeslagen op de fotoserver. De koppeling aan de Adlibdatabank is nog niet volledig uitgevoerd.

Er werd een selectie met werktitel 'exlibrisoverzicht' op de databank uitgevoerd: dit ter voorbereiding van een eigen tentoonstelling in de nieuwe ruimte met frappante voorbeelden in de collectie over de geschiedenis, evolutie en essentie van het fenomeen exlibris.

Oude exlibrisen, heraldische exlibrisen, exlibrisen waarvan de kunstenaar niet gekend is, exlibrisen waarvan de titularis een belangrijke of historische figuur is worden in een nieuw klassement op naam opgenomen. In geval de kunstenaar wel gekend is, komt er een verwijzingsfiche op de juiste plaats in het kunstenaarsklassement.

Ming Ming Niu volgde als student met de Chinese nationaliteit een stage bij de Stedelijke Musea van 5 tot 19 januari 2010.

Hij was gaststudent aan de KASK Hogeschool Gent en studeert er grafische technieken.

Hij verrichte waardevol wetenschappelijk onderzoek op de collectie van ca. 400 Chinese exlibris in stedelijk bezit. Hij ordende de collectie, voorzag ze van bijkomende informatie en zette het bestand met contactgegevens van Chinese kunstenaars op punt.

Ere-conservator Tony Oost startte wetenschappelijk onderzoek en prospectie voor de tentoonstelling over grafica Nelly Degouy (juni – december 2011).

Renaat Bruelemans werkte als vrijwilliger verder aan de inventarisatie van de wisselstukken (naalden) en het archief van het brei-atelier.

In voorbereiding van de Dag van den Brei 2011 werden verschillende getuigenissen van mensen verzameld die ooit in de breisector gewerkt hebben. Met deze waardevolle getuigenissen werd in 2011 een nieuw luisterpunt ingericht.

Het wetenschappelijk onderzoek in voorbereiding van de tentoonstelling Mercator Digitaal (maart – augustus 2012) werd opgestart.

De projectpartner Universiteit Gent Vakgroep Geografie digitaliseerde volgende objecten uit het Mercatormuseum:

- Aardglobe (1541): 3D-scanning en digitale fotografie
- Hemelglobe (1551): 3D-scanning en digitale fotografie
- de atlas 'Cl. Ptolemaei Alexandrini Geographiae libri octo ...'(1584)
- de atlas 'Gerarde Mercatore Rupelmundano' (1595)
- de Mercator – Hondiusatlas 'Atlas sive cosmographicae meditationes de fabrica mvndi et fabricati figvra' (1607).

1.4. Publiekswerking

1.4.1. Bezoekcijfer 2010 van de Stedelijke Musea

SMSN									individueel	individueel
2010	Salons	% Salons	Mercator	% Mercator	SteM	% SteM	Totaal	% Totaal	jaarprogramma	vaste collectie
individueel	4.443	60,18	1.599	49,38	7.124	63,09	13.166	60,09	9.761	3.405
groep	1.236	16,74	619	19,12	1.222	10,82	3.077	14,04	74,14	25,86
school	1.704	23,08	1.020	31,50	2.945	26,08	5.669	25,87		
totaal	7.383	33,69	3.238	14,78	11.291	51,53	21.912	100,00		

SMSN										
2009	Salons	% Salons	Mercator	% Mercator	SteM	% SteM	Totaal	% Totaal		
individueel	3.809	63,12	2.089	61,19	6.547	54,11	12.445	57,75	7.983	4.462
groep en school	2.226	36,88	1.325	38,81	5.552	45,89	9.103	42,25	64,15	35,85
totaal	6.035	28,01	3.414	15,84	12.099	56,15	21.548	100,00		

SMSN	Salons		Mercator		SteM	% SteM	Totaal	% Totaal		
2009	6.035		3.414		12.099		21.548			
2010 / 2009	1.348		-176		-808		364			
%	22,34		-5,16		-6,68		1,69			

Internationaal Exlibriscentrum 2010: 133 bezoekers onder meer raadplegen in collectie, een groepsrondleiding en de bezoekers voor de rondleiding 'Museum achter de schermen' op Openmonumentendag.

1.4.2. Bezoekers: De voornaamste vaststellingen

- 364 bezoekers meer is een stijging van 1,70% tegenover 2009
- Vooral de Salons voor Schone Kunsten gaan er op vooruit: (+22%). Dit heeft te maken met de organisatie van drie tentoonstellingen: Je suis dada, Legaat Hulstaert (SASK) en Beelden Verbeelden. Het project Coup de Ville van actuele kunstvereniging WARP bracht honderden bezoekers naar de Salons voor de tentoonstelling met werk van Marcel Maeyer en Alfons Proost. Deze tentoonstellingen werden ook druk bezocht door scholen en groepen.
- Na een eerste exploitatiejaar (2009) daalt het bezoekersaantal in het SteM lichtjes. Dit is een normale trend bij nieuwe musea.
- De totaalcijfers in het Mercatormuseum zakken opnieuw, maar stijgen wel voor groepen en scholen.
- Het individueel bezoek (deelname activiteiten jaarprogramma neemt toe); het gewoon bezoek aan de vaste collecties daalt.

1.4.3. Jaarprogramma 2010: deelname aan activiteiten

- 31/01: rondleiding Een dienstmeisje vertelt: 32 deelnemers
- 14/02: rondleiding One two tea: 29 deelnemers
- 21/02-04/04: tentoonstelling Je suis dada: 1.204 bezoekers
- 02/03: Mercatorlezing Luchtfotografie en cartografie: 49 deelnemers
- 07/03-25/04: tentoonstelling Focus op de collectie Gaudaen – Dieltjens: 474 bezoekers
- 09/03: lezing Vlaamse grafiek: 17 deelnemers
- 14/03: rondleiding Santé Beauté: 32 deelnemers
- 21/03: Dag van den brei: 505 bezoekers
- 30/03: Mercatorlezing Tokaido: 67 deelnemers
- 11/04: rondleiding Schatkamer van Mercator: 22 deelnemers
- 25/04: lezing Profiel van de kunstcrimineel: 23 deelnemers

- 27/04: Mercatorlezing Historische atlassen: 72 deelnemers
- 09/05: rondleiding Onder stoom: 25 deelnemers
- 31/05: opnames Tussen Kunst & Kitsch (uitverkocht): 1.000 bezoekers
- 12/06-27/06: tentoonstelling Legaat Hulstaert: 545 bezoekers
- 27/06: Terrasjesdagen in het museum: 92 bezoekers
- 04/07-29/08: tentoonstelling Beelden Verbeelden: 856 bezoekers
- 21/08-22/08: Ambachtelijk Weekend: 618 bezoekers
- 28/08: tweede Nacht van de musea: 1.470 bezoekers
- 05/09-31/10: tentoonstelling Arm maar Proper: 1.931 bezoekers
- 12/09: rondleidingen Museum achter de schermen: 157 deelnemers
- 26/09: lezing Arm maar proper: 46 deelnemers
- 03/10: lezing het Belgisch pleinairisme: 21 deelnemers
- 10/10: rondleiding Schilderijen in the picture: 19 deelnemers
- 14/10: ladiesnight De versierde vrouw: 149 deelnemers
- 17/10: lezing Romeins soldaat op bezoek: 84 deelnemers
- 31/10: rondleiding Magisch realisme: 21 deelnemers
- 14/11: rondleiding Exlibris en kleingrafiek: 19 deelnemers
- 16/11: lezing Wase dialecten: 96 deelnemers
- 21/11: lezing Wat schaft de pot: 51 deelnemers
- 12/12: lezing Belgische emigranten: 35 deelnemers

Toppers waren de tentoonstellingen Arm maar Proper (1.931 bezoekers), Je suis dada (1.204 bezoekers), de opnames van het Nederlandse TV-programma Tussen Kunst & Kitsch in het SteM (1.000 bezoekers) en de tweede Nacht van de Musea (1.470 bezoekers).

Het totale aantal deelnemers aan museumlezingen was 710 = gemiddeld 65 deelnemers / lezing (tegenover een gemiddelde van 54 deelnemers / lezing in 2009).

Acht nieuwe museumrondleidingen op zondagnamiddag telden in totaal 200 enthousiaste deelnemers.

De activiteiten gericht op doelgroepen slaan aan. Gezinnen met kinderen genoten van de re-enactment met 'kiddy battle' van de Ridders van Pendragon. Ook de interactieve lezing 'Romein op bezoek' bracht gezinnen met kinderen naar het museum. In het kader van de seniorenweek was de lezing over het Wase dialect bijzonder succesvol. De samenwerking met diverse vrouwenverenigingen zorgde er voor dat 150 dames de weg naar de eerste Ladies Night gevonden hebben.

Samenwerken met verenigingen en andere stadsdiensten worden positief geëvalueerd. In 2010 werden diverse activiteiten georganiseerd samen met VTB Cultuur, het Davidsfonds, de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, de Archeologische Dienst Waasland, de Gezinsbond, Parresia, de Landmetersvereniging Oost-Vlaanderen, Graphia, de Academie voor Schone Kunsten, Warp vzw, vzw Breimuseum, het Centrummanagement, vzw Kunst in de Stad, de Erfgoedcel Waasland, ...

Deze vormen van vruchtbare samenwerking vergroten het draagvlak van de musea in de stad en de regio.

Drie nieuwe sponsors verzorgden de catering na alle lezingen en museumrondleidingen (patisserie Jan Reed, Delicatessen Van Poeck en Het Wijnhuis). Door een receptie of koffietafel na elke activiteit te organiseren, creëren de musea een levend sociaal netwerk. Zo wordt het gemis aan een museumcafeteria gedeeltelijk opgevangen.

De musea namen deel aan de Zomeractie vlieg 2010. De educatieve dienst organiseerde vakantieateliers 'breien stap voor stap' voor kinderen en jongeren.

Voor het Huis van de Sint (cfr supra) namen de musea zelf initiatieven om de gelijkvloerse verdieping in te richten en te beveiligen. Met bruiklenen van het Huis van Alijn werd een speelgoedmuseum ingericht. De firma HEMA sponsorde een feestelijk gedekte tafel.

1.4.4. Individueel bezoek vs. bezoek in groepsverband

60% bezoekt de musea als individu of in gezinsverband. 26% komt als school; 14% als groep. Groepen en scholen worden via specifieke communicatiekanalen benaderd. De Dienst Toerisme van de stad Sint-Niklaas leidt veel groepen / verenigingen naar de musea.

Het individueel bezoek ligt het hoogst in de Salons en het SteM.

Het Mercatormuseum wordt in 2010 in hoge mate door scholen en groepen bezocht.

In 2010 kregen 132 groepen een rondleiding (141 in 2009).

In 2010 volgden 270 klassen uit het basis- en secundair onderwijs een museumatelier (251 in 2009).

Totaal aantal groepen en scholen: 402 (tegenover 392 in 2009).

1.4.5. Vriendenvereniging Opdonder4

De Vriendenvereniging Opdonder4 (met activiteiten op elke vierde donderdag van de maand) bevestigde in 2010 zijn waarde.

De activiteiten van de vriendenvereniging Opdonder4 telden 588 bezoekers deelnemers; een gemiddelde van 65 deelnemers / activiteit.

In 2010 gingen er acht museumcafés op donderdag en een ontbijt op zondagmorgen door in het SteM.

Telkens bracht een genodigde een nieuwe creatie rond een object uit de collectie.

Passeerden de revue in 2010: gewezen textielabrikant (actief op de museumsite) Marc Duyver, dichter en reiziger Marc Plouvier, stadsarchivaris Piet Van Bouchoute als keizer Nero, de filosoof Ludo Abicht, kostuumkunstenares Maria Mingeroet, zanger-performer Kris De Bruyne, fotograaf Kris De Bruyne en erfgoedautoriteit Alfred Van der Gucht.

1.4.6. Initiatieven naar het onderwijs

In het kader van de uitbreiding van het educatieve aanbod in het museum SteM Zwijgershoek werd in samenwerking met de Archeologische Dienst Waasland gewerkt aan de voorbereiding van een muntschat-atelier, bedoeld voor de leerlingen van de 1^e graad secundair onderwijs.

De leerlingen leren de wetenschappelijk waarde van munten voor een archeoloog kennen aan de hand van replica's van een muntschat, de inhoud van een sacrale kuil en een grafveld.

Met de studie van de schatvondst en contexten uit opgravingen doen de leerlingen echt aan archeologie, namelijk het verwerken van opgegraven materiaal of van een vondst. Het studiemateriaal zijn bronzen en zilveren replica's van originele goedbewaarde munten (om het determineren niet te moeilijk te maken), bronzen godenbeeldje en mantelspelden (eveneens replica's). Dit muntschat-atelier voor leerlingen van het middelbaar onderwijs is uniek in de Vlaamse museumwereld. (start in schooljaar 2011-2012)

De eerste workshop 'Van Barbaarse broek tot extravagante hoed' voor de verhaallijn 'Mens en materie' behandelt de verschillende kostuumtradities in de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen voor de laatste graad van het lager onderwijs. De leerlingen en leerkrachten kunnen tijdens deze workshop replica's van middeleeuwse hoeden uitproberen. Diverse hoeden zijn reeds aangekocht of aangemaakt. Wat nog ontbrak, waren de insignes waarmee de middeleeuwers hun hoeden graag versierden. De metaalrestaurator van de ADW realiseerde deze 80 replica's in tin.

1.4.7. Voorbereiding tentoonstelling Mercator Digitaal 2012

In het kader van het voortraject vonden vergaderingen met de projectpartners Universiteit Gent Vakgroep Geografie, Erfgoedcel Waasland en Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas plaats.

- Tweede coördinatievergadering met de projectpartners op 05/02/2010. Afspraken worden gemaakt over projectorganisatie en –financiering, de organisatie van een congres, het uitwerken van educatieve pakketten en de aanzet tot een tentoonstellingsconcept.

- Derde coördinatievergadering met de projectpartners op 15/03/2010. Op deze vergadering kwamen aan bod: het uitwerken van een timing, het concretiseren van de tentoonstellingsinhoud, voorstel van bruiklenen, projectfinanciering, inventaris van objecten.
- Vierde coördinatievergadering met de projectpartners op 14/04/2010. Afspraken worden gemaakt over de organisatie van het congres, het fijn afstemmen van het tentoonstellingsconcept en de planning van de digitalisering.
- Op 14/09/2010 werd er bij het Agentschap Kunsten en Erfgoed een projectsubsidieaanvraag ingediend. De aanvraag werd ontvankelijk verklaard en goedgekeurd. (toekenning 45.000 EUR voor projectfase 1)
- In de loop van 2010 werd de vzw Mercator 2012 opgericht. De aanwervingsprocedure voor een coördinator werd opgestart met het oog op indiensttreding voorjaar 2011. De vzw Mercator 2012 staat in voor de coördinatie van de verschillende Mercatorprojecten en verzorgt daarnaast de sponsorwerving en communicatie van de verschillende projecten (en dus ook van de tentoonstelling Mercator Digitaal).
- Vijfde coördinatievergadering met de projectpartners op 21/12/2010. Agenda: kennismaking met Carolien Van Loon, coördinator van de vzw 'Mercator 2012', stand van zaken digitalisering, verfijnen en uitwerken tentoonstellingsplan, organisatiestructuur, timing – stappenplan, begroting, communicatieplan

2. Infrastructuur

2.1. Museumpresentatie

Een vertaalbureau kreeg opdracht om de 26 wandpanelen in het SteM (A-teksten) te vertalen in het Engels, Frans en Duits. In 2011 worden de teksten onder vorm van een brochure ter beschikking gesteld aan anderstalige bezoekers.

In de eerste archeologische verhaallijn 'mens en materie' van het SteM geven een 6-tal grootformatbanners met illustraties duiding over het landschap, de kledij en de voorwerpen die uit een bepaald tijdvak tot ons gekomen zijn.

Er zijn grootformatbanners van de bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd, Merovingische tijd, 17de eeuw en 18de eeuw. Twee chronologische hiaten worden opgevuld: in 2010 wordt van start gegaan met het voorbereidende wetenschappelijk onderzoek van 2 grootformatbanners over het mesolithicum en de late middeleeuwen.

Een monumentale banner (B 212 X h 361 cm) over het mesolithicum maakt het chronologisch verhaal compleet.

Over de laat-middeleeuwse nederzetting Deurganckdok (Doel) presenteren wij zeldzame metalen voorwerpen.

Dit zijn bodemvondsten als gevolg van de Sint-Elisabethsvloeden die in de eerste helft van de 15de eeuw herhaaldelijk het Waasland teisterden.

Voor deze laat-middeleeuwse periode zal een grootformatbanner 'De Vloed' (B 200 x H 361 cm) ook op esthetisch vlak een aantrekkelijke meerwaarde zijn.

Als aanvulling op de museumpresentatie in het SteM worden ook een aantal replica munten voorzien die de muntschat van Belsele vervolledigen.

2.2. Toegankelijkheid

In de Salons voor Schone Kunsten liep van 4 juli tot zondag 29 augustus een tentoonstelling Beelden Verbeelden.

De tentoonstelling, een initiatief van Parresia, omvatte drie onderdelen: een fototentoonstelling, een beeldentuin en een donkere kamer.

Voor dit laatste onderdeel werd er samengewerkt met Blindenzorg Licht en Liefde.

De organisatie ontwikkelde via zijn cultuurcel 'Zicht op cultuur' een concept 'Art in the dark'.

De donkere kamer in de kelder van de Salons bevat beeldhouwwerk van Frans Wuytack.

Het bezoek aan de donkere ruimte werd begeleid door een blinde of slechtziende ervaringsdeskundige.

Vanuit Blindenzorg Licht en Liefde werd daartoe een team van 8 ervaringsdeskundigen samengesteld. Zij ontvingen voor hun opdracht een vrijwilligersvergoeding. Ook de museumgidsen en -suppoosten kregen een passende opleiding om slechtziende en blinde bezoekers in het museum te onthalen en te begeleiden.

Voor de sites Zwijgershoek (SteM en Tentoonstellingszaal) en het Mercatormuseum werden in 2010 drie rolstoelen aangekocht.

De Salons voor Schone Kunsten zijn niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Het beleidsplan 2009-2014 van de Stedelijke Musea voorziet onder meer in een gefaseerde oplossing ATO vzw verzorgde in 2009 een toegankelijkheidsonderzoek over de Salons voor Schone Kunsten. Dit onderzoek werd aangevuld in 2010.

Eind januari 2010 werd een subsidiedossier bij Toerisme Vlaanderen ingediend.

Daarin wordt geopteerd voor:

- de installatie van een plateaulift die de overbrugging maakt van het straatniveau naar de gelijkvloerse verdieping
- de uitbreiding van bestaande liftkoker in het gebouw en installatie van een nieuwe lift.

Dit dossier werd ontvankelijk verklaard en na beroep in december 2010 goedgekeurd.

De subsidie vertegenwoordigt 60% van de in te dienen begroting en bedraagt 58.900 EUR.

De levering van de plateaulift werd toegewezen in 2010 en wordt geplaatst in april 2011.
De verhuur van museuminfrastructuur aan derden (verenigingen, private partners) werd verder gestimuleerd.
Vooral de Salons blijven populair als concertinfrastructuur.
De Piet Elshoutzaal (200 m² SteM) wordt in grote mate verhuurd voor kleinschalige tentoonstellingen.
Sporadisch huren ondernemingen de zaal voor een presentatie aan hun klanten.

3. Management

3.1. Communicatie

Dhr. Bavo Braem, laatstejaarsstudent van de opleiding toerisme- en recreatiemanagement aan de Erasmushogeschool Brussel, heeft samen met de museumstaf een enquête voor publieksonderzoek opgesteld en uitgevoerd.

De enquête wordt door de suppoosten aan alle bezoekers in alle musea voorgelegd van 11/04 tot 15/05. (368 respondenten)

Er werden vragen gesteld over:

- de samenstelling van gezin (/ groep) dat het museum bezoekt + leeftijd
- woonplaats (herkomst)
- opleidingsniveau
- het herhaalbezoek en de duur van een bezoek
- hoe informatie ingewonnen vóór bezoek (communicatie)
- peiling tevredenheid over bereikbaarheid, infrastructuur / toegankelijkheid, dienstverlening, collectiepresentatie
- waarom een bezoek (motivatie)
- opvragen adres voor databestand (facultatief en met vermelding Wet Privacy)

De resultaten ervan zijn zeer bruikbaar voor het aflijnen van het bezoekersprofiel, het bijsturen van de communicatie, het bijwerken van de museumpresentatie en het uitvoeren van aanpassingen op vlak van de toegankelijkheid.

De resultaten werden gebundeld in een studie van 80 blz.

Algemene communicatie

Om het jaarprogramma 2010 te promoten werd een brochure op 10.000 exemplaren verspreid.
Via een persbericht en de verspreiding van 21 postkaarten werden alle activiteiten individueel aangekondigd.

Voor de tentoonstellingen werden afzonderlijke folders ontworpen en verspreid.

De algemene PR-brochure werd speciaal verspreid bij alle Oost-Vlaamse abonnees van Openbaar Kunstbezit.

Advertenties werden onder meer geplaatst in De Zondag (Dag van den Brei en tento Arm maar Proper), Knack Weekend (Je Suis Dada) en Sin City (Nacht van de Musea).

Affichage werd toegepast voor de Dag van den Brei, de tentoonstellingen Focus op de collectie Gaudaen-Dieltjens, Beelden Verbeelden, Arm maar proper en de Nacht van de Musea.

De Vriendenvereniging Opdonder4 gebruikt vooral nieuwe media: e-mail en een eigen Facebook-pagina.

Regelmatig waren er reportages over de musea op Stadstelevisie Sint-Niklaas (uitgezonden op de regionale zender TV Oost.)

In december werden de opnames van Tussen Kunst & Kitsch in het SteM op de Nederlandse AVRO uitgezonden.

Brochures aanbod voor groepen 2010-2011 (12 typerondleidingen) en aanbod voor scholen 2010-2011(27 museumlessen) werden ontworpen en doelgericht verspreid.

Alle scholen lager en middelbaar onderwijs van de provincie werden gemaïld midden mei en eind augustus.

Ook socio-culturele verenigingen werden massaal in kennis gesteld van het aanbod voor groepen.

In 2010 werd de museumwebsite (nieuwe versie) ingebed als subsite in de nieuwe website van de stad. (die verschillende communicatieprijzen gewonnen heeft)

De zichtbaarheid, lay out en functionaliteiten (foto's, multimedia) kunnen echter worden verbeterd.

3.2. Personeel

Met elke medewerker vonden in 2010 evaluatie- en functioneringsgesprekken plaats.

Museum- en tentoonstellingsbezoek wordt voor alle collega's (stafmedewerkers, suppoosten, poetsvrouwen,...) als vorming beschouwd.

Tickets en verplaatsingskosten werden tot een bedrag van 130 EUR terugbetaald.

De museummedewerkers volgden in 2010 een gevarieerd aanbod aan opleidingen: deelname aan het symposium Industrieel Erfgoed in het Waasland, een MS Office opleiding voor alle medewerkers van de museumstaf, MS Outlook voor alle onthaalmedewerkers, werken in de Uit-databank, cursus webredactie voor drie redacteurs in de museumstaf.

4. Algemeen beleid

In 2009 werd het kwaliteitslabel als collectiebeherende cultureel-erfgoedinstelling verworven.

Na het bezoek van een provinciale visitatiecommissie werden de Stedelijke Musea in januari 2010 ingeschaald op het regionale niveau. Er werd een werkingssubsidie toegekend.

In het voorjaar 2010 vond ook een visitatie plaats van het Agentschap Kunsten en Erfgoed. De werking van de musea werd positief geëvalueerd.

Bijlage:

rekeningen 2010

Sint-Niklaas, 22 maart 2011